

ЗВІТ

про результати діяльності закладів післядипломної освіти, що здійснювали підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у 2021 році

 НАДС

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ЗВІТ

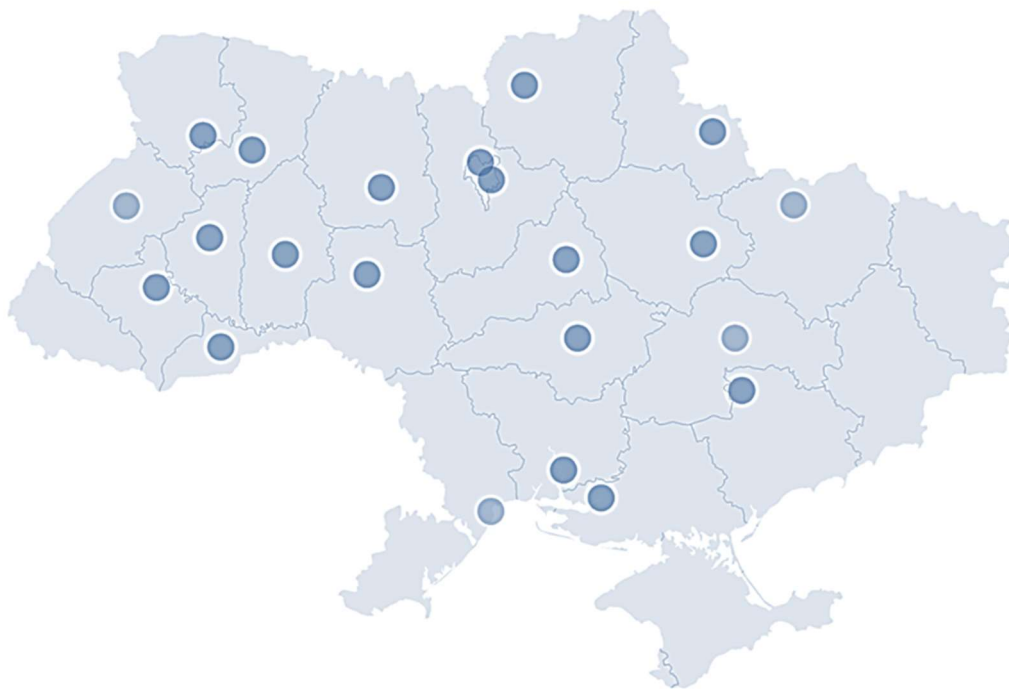
про результати діяльності закладів післядипломної освіти, що здійснювали підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у 2021 році

Основним завданням системи професійного навчання є задоволення потреб державних органів та органів місцевого самоврядування у високопрофесійних фахівцях шляхом створення умов для їх безперервного особистісного та професійного розвитку. Важливу роль у національній системі професійного навчання відіграє мережа закладів освіти, що здійснюють освітню діяльність з підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

У 2021 році на регіональному та місцевому рівнях за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад здійснювали регіональні центри підвищення кваліфікації (далі – РЦПК) та Дніпропетровський, Львівський, Одеський та Харківський регіональні інститути державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (далі – регіональні інститути НАДУ).

Відповідно до Указу Президента України від 05 листопада 2020 року № 487/2020 «Про впорядкування користування об'єктів державної власності, що перебувають в управлінні Державного управління справами» здійснено передачу Національної академії державного управління при Президентові України та регіональних інститутів НАДУ до сфери управління Міністерства освіти і науки України, в результаті чого у 2021 році відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 147 «Деякі питання реорганізації закладів освіти» відбулася реорганізація регіональних інститутів НАДУ з подальшим приєднанням до структурних підрозділів закладів вищої освіти, зокрема: Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», Інституту державного управління Національного університету «Львівська політехніка», Інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» та Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Ураховуючи, що у представленому звіті здійснюється аналіз статистичних даних за 2020-2021 роки, у тексті вживається термін «регіональні інститути НАДУ».

Рис. 1. Карта функціонування РЦПК та регіональних інститутів НАДУ, які здійснювали у 2021 році підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, проводилось з дотриманням вимог, визначених:

Положенням про регіональний центр підвищення кваліфікації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2004 року № 1681;

Положенням про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 року № 106;

Вимогами до змісту і структури програм підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженими наказом НАДС від 10 жовтня 2019 року № 185-19, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13 листопада 2019 року за № 1159/34130;

Порядком організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженим наказом НАДС від 26 листопада 2019 року №211-19, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 січня 2020 року за № 5/34288 та ін.

У 2021 році у 18 РЦПК та регіональних інститутах НАДУ підвищили кваліфікацію 118 066 державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого

самоврядування, депутатів місцевих рад та інших працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі – учасники навчання), що на 7 146 осіб (або 6,4%) більше у порівнянні з 2020 роком, і на 45 105 осіб (або 61,8 %) більше, ніж у 2019 році.

Рис. 2. Загальна кількість учасників навчання, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2019-2021 роках, осіб

Учасниками навчання за програмами підвищення кваліфікації у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році були 79 202 (67,08 %) державні службовці та 35 706 (30,24 %) посадових осіб місцевого самоврядування (рис. 3 та 4). Також навчання за програмами підвищення кваліфікації пройшли 33 голови місцевих держадміністрацій, їх перших заступники та заступники, 1 340 депутатів місцевих рад, 1 785 інших працівників органів виконавчої влади, державних підприємств, установ і організацій (далі – інші категорії осіб).

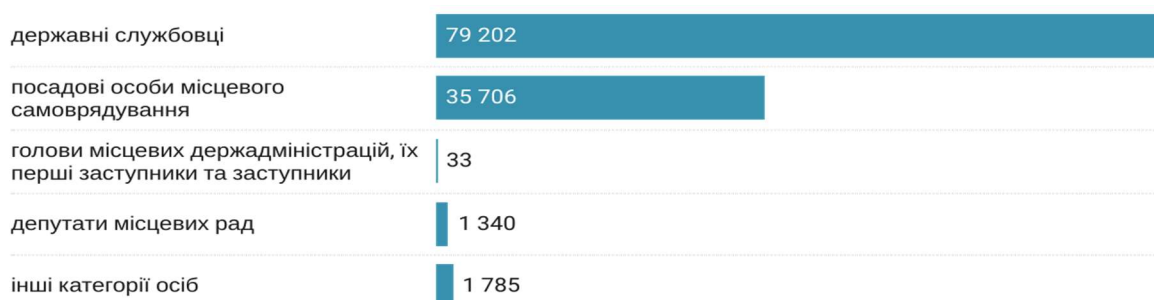

Рис. 3. Кількість осіб, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році, за категорією учасників навчання, осіб

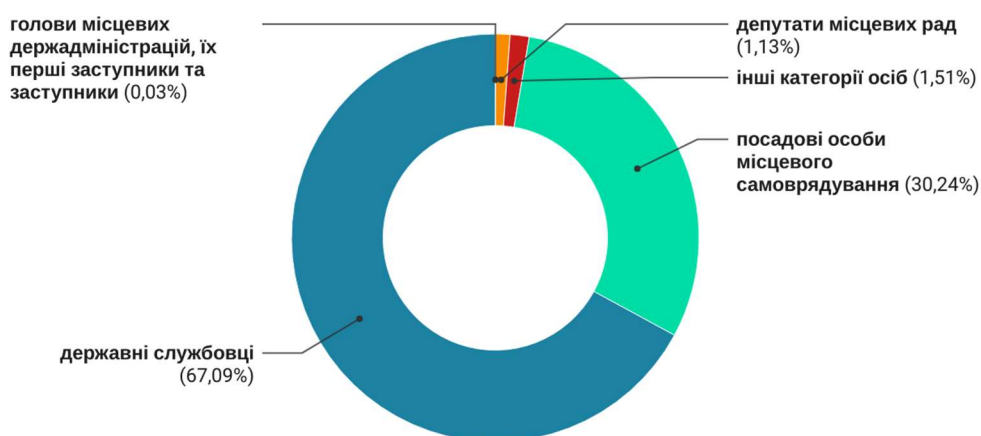

Рис. 4. Співвідношення осіб, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах у 2021 році, за категорією учасників навчання

Результати аналізу кількісних показників підвищення кваліфікації державних службовців у розрізі рівнів органів виконавчої влади показали, що у 2021 році навчання за програмами підвищення кваліфікації пройшли 36 774 (46 %) державні службовці центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності) та 42 428 (54 %) державних службовців місцевих органів виконавчої влади.

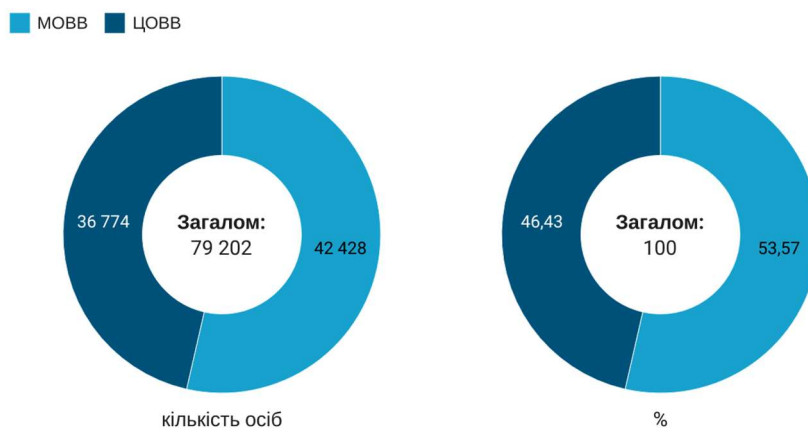

Рис. 5. Кількісне та відсоткове співвідношення державних службовців, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році

Переважну більшість учасників навчання з числа державних службовців як центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), так і місцевих органів виконавчої влади, становили державні службовці, які займали посади державної служби категорії «В» (далі – державні службовці категорії «В»). Загалом кількість державних службовців категорії «В», які підвищили кваліфікацію у 2021 році, становила 54 009 осіб (68,2 %), з яких: 25 996 осіб (32,8 %) – державні службовці категорії «В» центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), 28 013 осіб (35,4 %) – державні службовці категорії «В» місцевих органів виконавчої влади.

Кількість державних службовців категорії «Б», які підвищили кваліфікацію, становила 25 193 особи (31,8 %), з яких: 10 778 осіб (13,6 %) – державні службовці категорії «Б» центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), 14 415 осіб (18,2 %) – державні службовці категорії «Б» місцевих органів виконавчої влади.

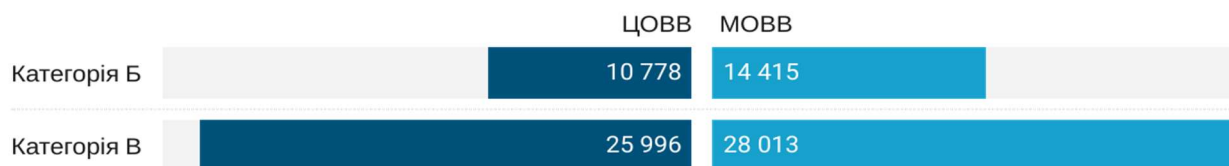

Рис. 6. Кількість державних службовців, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році, за рівнями органів виконавчої влади та категоріями посад державної служби, осіб

Розподіл учасників навчання за категоріями посад в органах місцевого самоврядування продемонстрував, що найбільшу частку від загальної кількості посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію в РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році (35 706 осіб), становили особи, посади яких віднесені до VI категорії посад в органах місцевого самоврядування – 13 668 осіб (38,3 %). Другу групу за кількістю осіб, які підвищили кваліфікацію, склали посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесені до VII категорії посад в органах місцевого самоврядування – 12 770 осіб (35,8 %). Третю і четверту групи – склали посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесені до V і IV категорії посад в органах місцевого самоврядування – 7 057 (19,8 %) і 2 151 (6,0 %) особа відповідно. Найменшу частку становлять особи, посади яких віднесені до III категорії посад в органах місцевого самоврядування – 60 осіб (0,2 %).

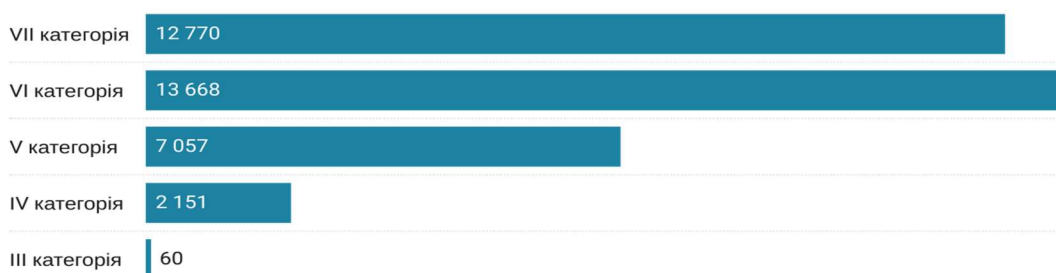

Рис. 7. Кількість посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію в РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021 році, за категоріями посад, осіб

Упродовж звітної періоду, як і в попередні роки, зберігалась тенденція нерівномірного розподілу учасників навчання за закладами післядипломної освіти та регіонами. Так, найбільша кількість осіб, які пройшли навчання за програмами підвищення кваліфікації, зареєстрована у Волинському РЦПК і склала 14 230 осіб (12,1 % від загальної кількості учасників навчання у РЦПК), найменша – 1 571 осіб (1,3 %) – у Дніпропетровському регіональному інституті НАДУ (рис. 7 та 8).

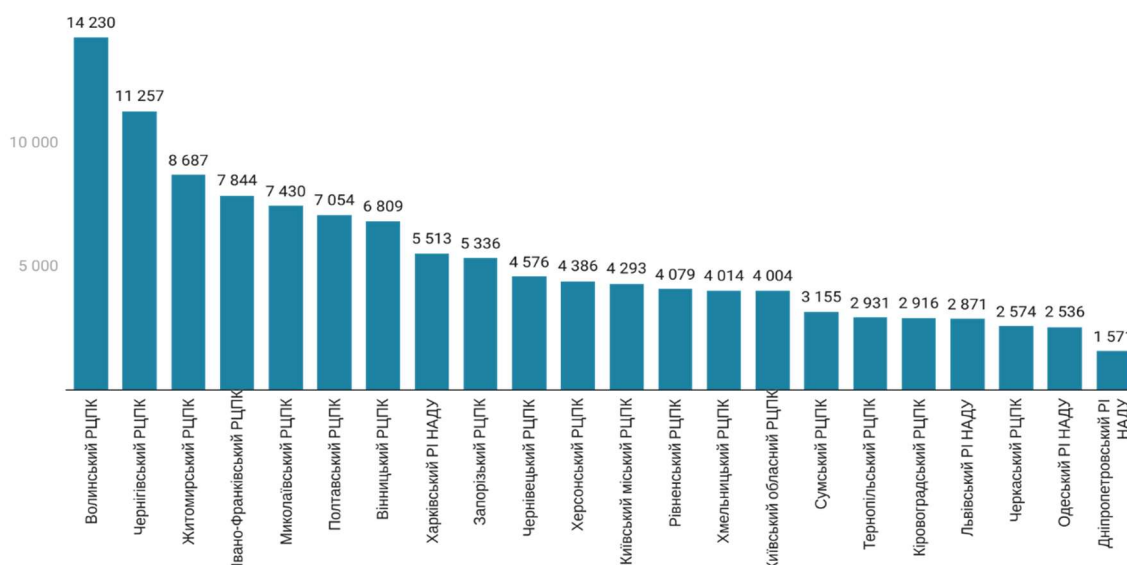

Рис. 8. Кількісний розподіл учасників навчання за закладами післядипломної освіти, осіб

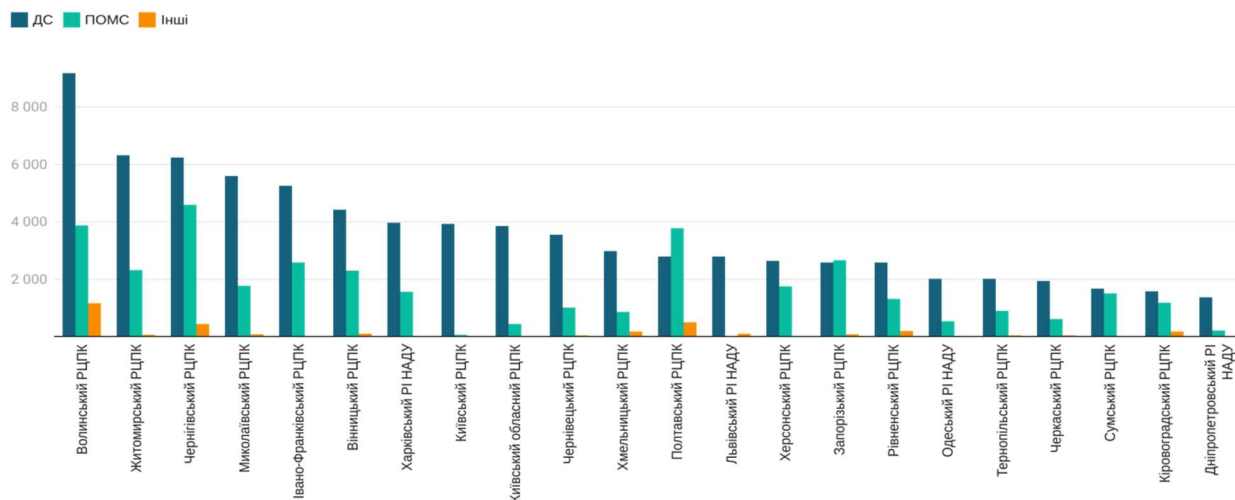

Рис. 9. Розподіл учасників навчання за РЦПК та регіональними інститутами НАДУ у розрізі посад в органах виконавчої влади та **орган**ах місцевого самоврядування, осіб

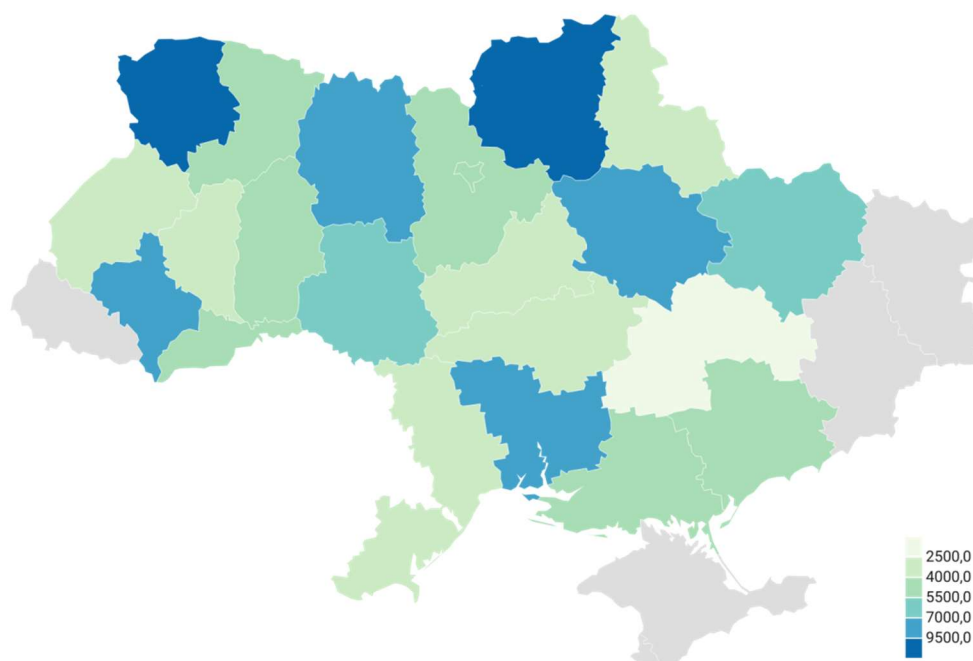

Рис. 10. Кількісний розподіл учасників навчання за регіонами, осіб

У 2021 році підвищення кваліфікації учасників навчання здійснювалось за програмами підвищення кваліфікації, що за змістом, тривалістю та інтенсивністю навчання поділяються на загальні професійні (сертифікатні), спеціальні професійні (сертифікатні), загальні та спеціальні короткострокові програми. Зміст загальних та спеціальних програм, форми навчання учасників навчання визначались з урахуванням завдань, функцій, повноважень та потреб державних органів, органів місцевого самоврядування.

Навчання здійснювалось за програмами підвищення кваліфікації, розробленими, затвердженими РЦПК, регіональними інститутами НАДУ і погодженими НАДС, іншими замовниками відповідних освітніх послуг. Загалом у звітному періоді у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ розроблено 925 програм підвищення кваліфікації, зокрема:

загальних короткострокових програм – 205;
 загальних професійних (сертифікатних) програм – 50;
 спеціальних короткострокових програм – 610;
 спеціальних професійних (сертифікатних) програм – 60.

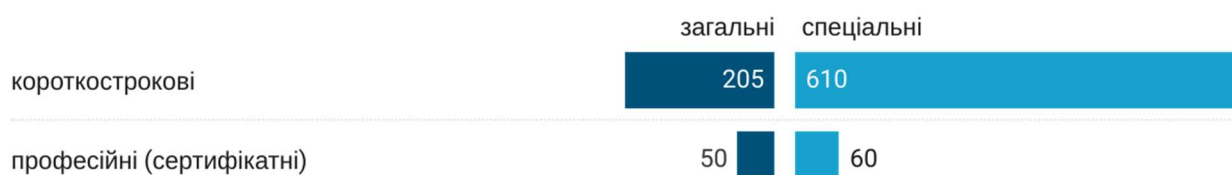

Рис. 11. Кількість розроблених РЦПК та регіональними інститутами НАДУ програм підвищення кваліфікації за змістом і структурою у 2019-2021 роках

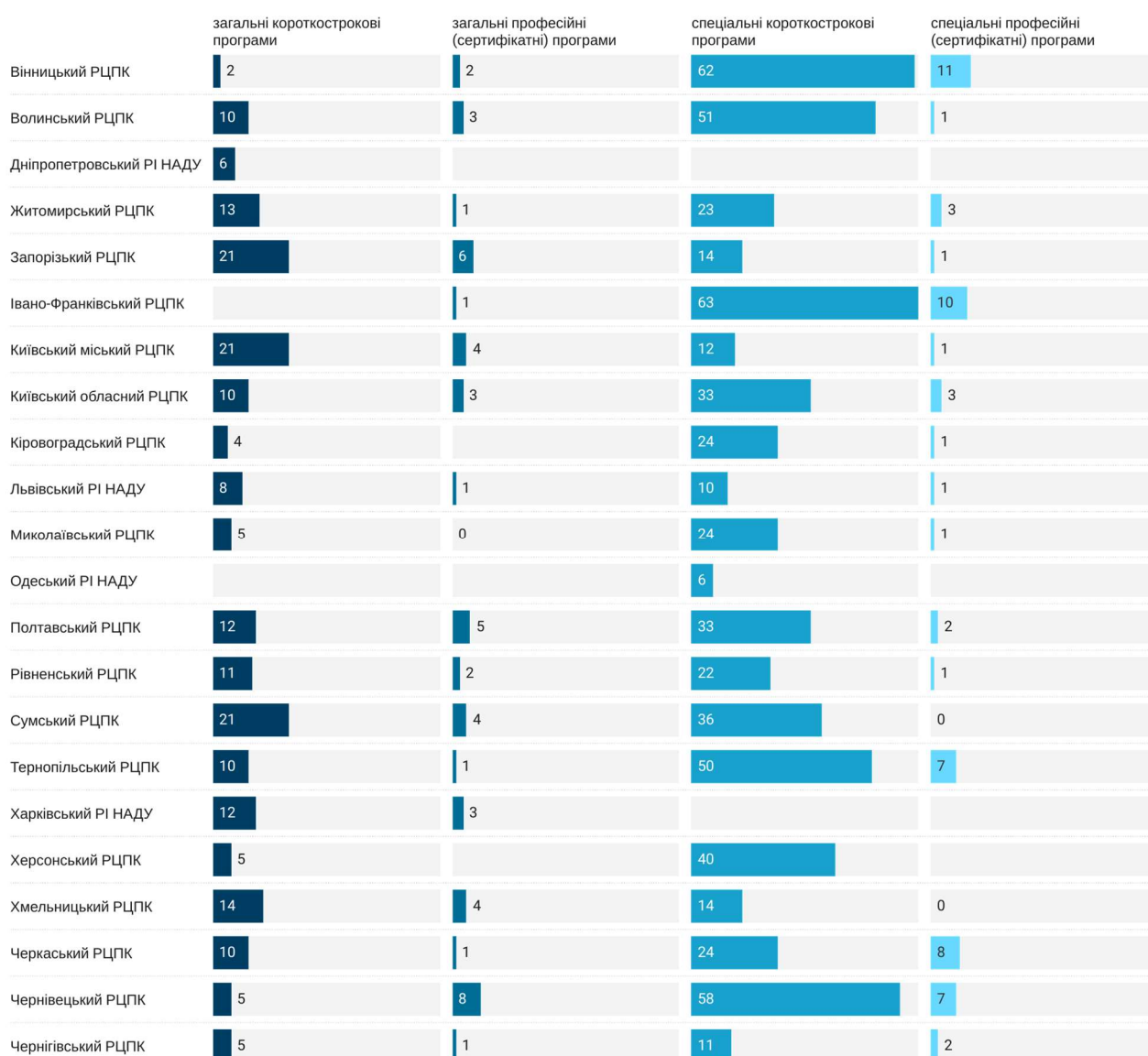

Рис. 12. Кількісний розподіл розроблених програм підвищення кваліфікації за закладами післядипломної освіти у 2021 році

Зміст загальних програм підвищення кваліфікації, за якими проводилось навчання у РЦПК, регіональних інститутах НАДУ, охоплював як загальні

питання державного управління та місцевого самоврядування (в тому числі, запобігання корупції, зміни у законодавстві з питань державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, європейської та євроатлантичної інтеграції, забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю, децентралізації влади та фінансової системи тощо), так і питання удосконалення особистісних та професійних компетентностей.

У 2021 році зберігався високий попит на навчання за загальними програмами підвищення кваліфікації за такими напрямками (темами): запобігання корупції; публічне управління, проєктний менеджмент та планування розвитку територіальних громад; ефективне урядування; місцеве самоврядування; управління персоналом та європейська інтеграція. Такі напрями (теми) підвищення кваліфікації були серед пріоритетних також у попередніх роках.

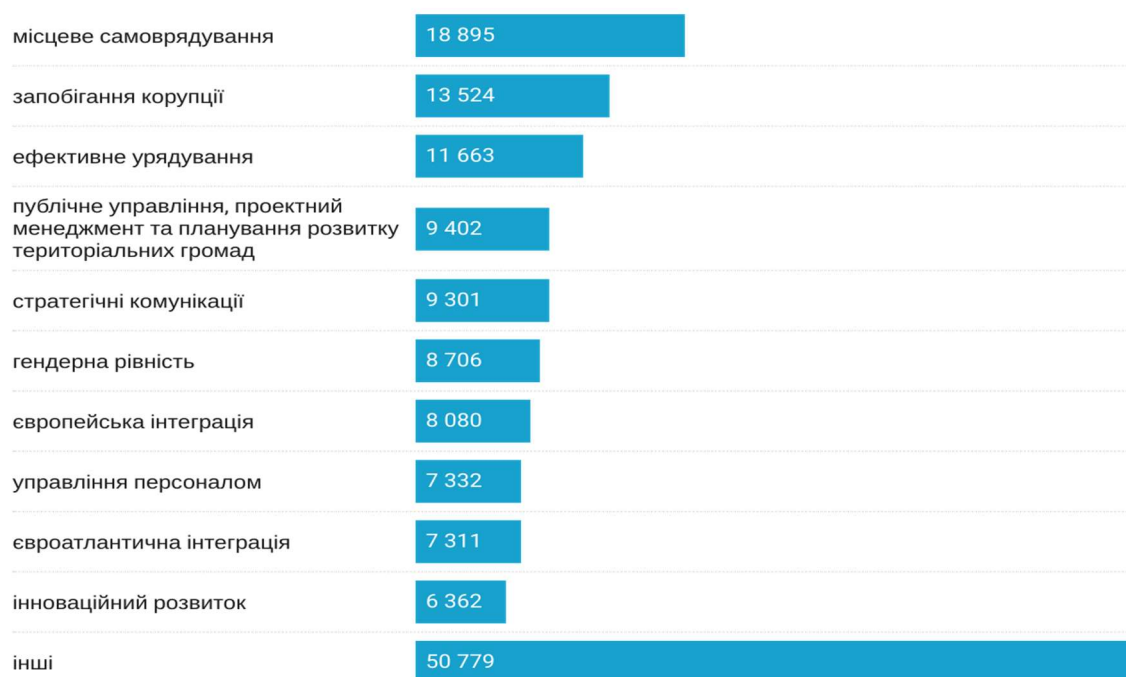

Рис. 13. Пріоритетні напрями (теми) підвищення кваліфікації за загальними програмами у 2021 році, за кількістю учасників навчання

У 2021 році у рамках підвищення кваліфікації державні службовці навчалися за двома і більше програмами.

Загалом у звітному році у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ найбільш затребуваним було навчання за загальними та спеціальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації. Так, навчання за спеціальними короткостроковими програмами пройшли 57 345 осіб, загальними короткостроковими програмами – 46 526 осіб.

У той же час за загальними професійними (сертифікатними) програмами підвищили кваліфікацію 9 926 осіб, спеціальними професійними (сертифікатними) програмами – 4 269 осіб.

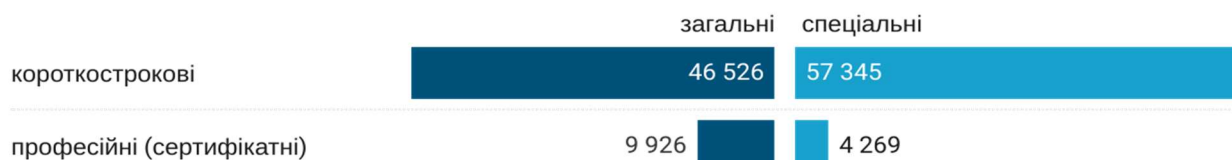

Рис. 14. Розподіл осіб, які пройшли підвищення кваліфікації у 2021 році, за програмами підвищення кваліфікації, осіб

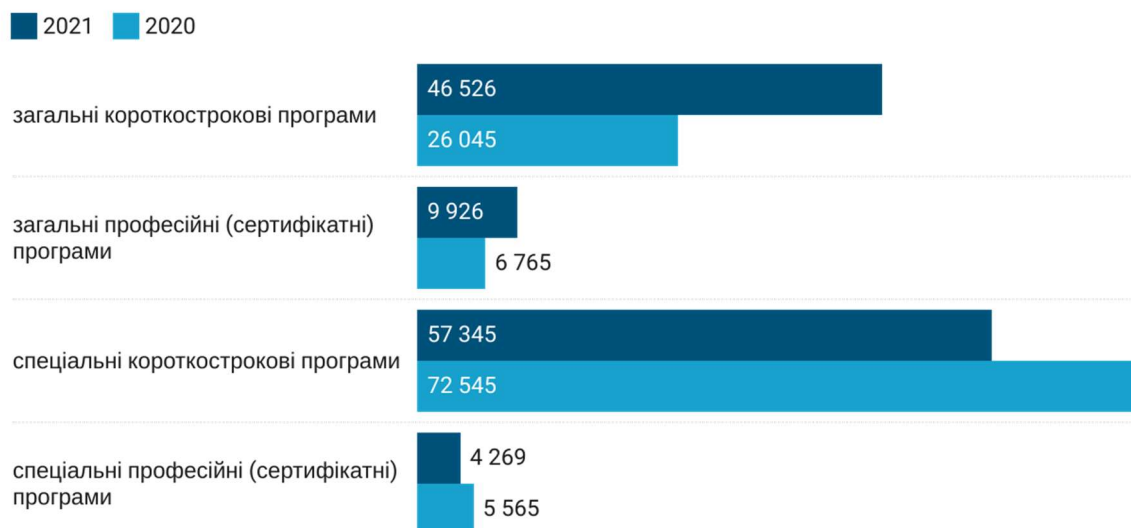

Рис. 15. Динаміка затребуваності щодо підвищення кваліфікації за змістом та тривалістю програмам підвищення кваліфікації у 2020-2021 роках, осіб

У 2021 році зберігалася тенденція осучаснення підходів до організації навчання з більш широким впровадженням дистанційної форми навчання в практичну діяльність закладів післядипломної освіти, завдяки чому за дистанційною формою навчання підвищили кваліфікацію 109 774 особи, що склало 93 % від загальної кількості учасників навчання.

Разом з тим за очною формою навчання підвищили кваліфікацію 7 251 особа або 6,1 %. Навчання за програмами підвищення кваліфікації за змішаною формою навчання пройшла 1 041 особа, що становить 0,9 % від загальної кількості учасників навчання.

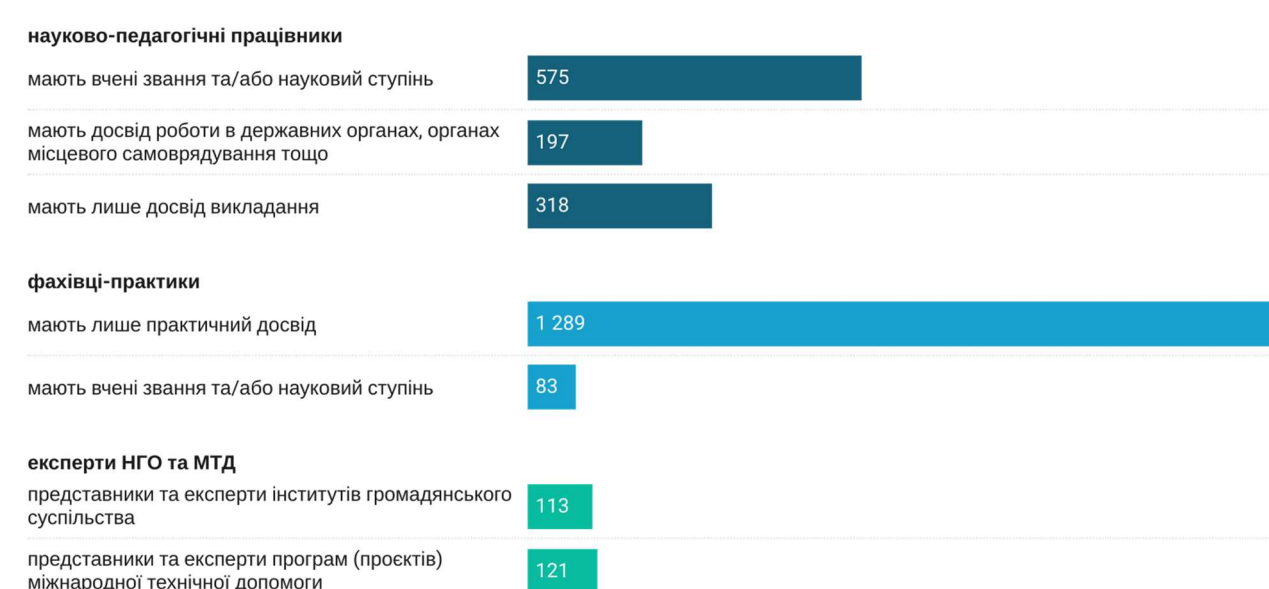
Рис. 16. Розподіл учасників навчання, які пройшли підвищення кваліфікації у 2021 році, за формою навчання, осіб

У 2021 році до навчального процесу у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ було залучено 1 090 науково-педагогічних працівників та викладачів,

575 з яких мають науковий ступінь та/або вчене звання, а 197 – досвід роботи в державних органах, органах місцевого самоврядування тощо.

Для забезпечення зв'язку теоретичної та практичної складової підвищення кваліфікації, зокрема моделювання предметного змісту фахової діяльності учасників навчання та орієнтації навчального процесу на сучасні потреби державного управління та місцевого самоврядування, РЦПК та регіональні інститути НАДУ запрошували до викладацької діяльності фахівців, які мають практичний досвід роботи у відповідних сферах діяльності.

У 2021 році з цією метою до навчального процесу було залучено 1 372 фахівці-практики, що мають досвід роботи в державних органах, органах місцевого самоврядування. Із них 83 особи мають науковий ступінь та/або вчене звання. Крім того, у якості тренерів до проведення навчання було залучено 113 представників та експертів інститутів громадянського суспільства та 121 експерт програм (проектів) міжнародної технічної допомоги.

Рис. 17. Кваліфікаційна характеристика викладацького складу, залученого до проведення навчального процесу у 2021 році, осіб

Підвищення кваліфікації у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ здійснювалось за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, програм (проектів) міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством. Загальний обсяг витрат на підвищення кваліфікації у 2021 році склав 75 376 371 грн, що на 15 034 221 грн (або 24,9 %) більше у порівнянні з 2020 роком. У той час як зростання обсягів фінансування у 2020 році в порівнянні з 2019 роком становило 6 200 739 грн (11,5 %).

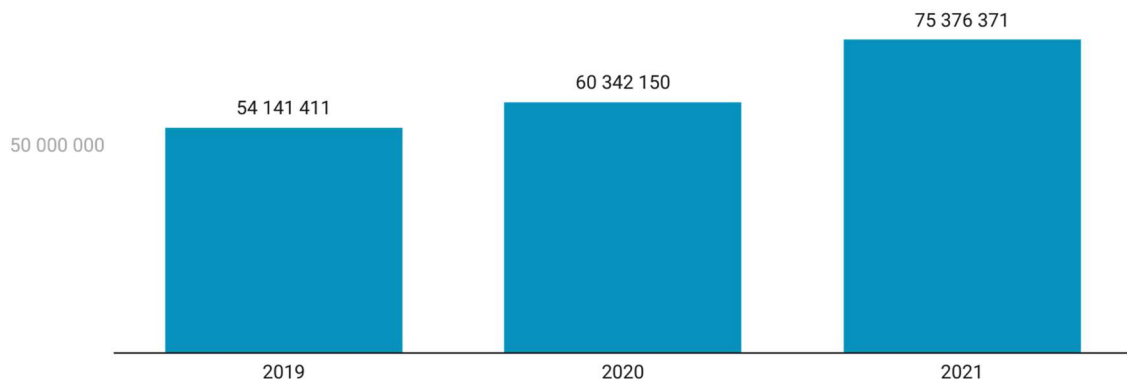

Рис. 18 Загальний обсяг фінансування підвищення кваліфікації у 2019-2021 роках, грн.

Як і у попередні роки, фінансування підвищення кваліфікації учасників навчання здійснювалось переважно за рахунок коштів місцевих бюджетів – 63 007 837 грн або 83,6 % від загального обсягу фінансування. Фінансування з інших надходжень, не заборонених законодавством, склало 8 110 572 грн (10,8 %), з державного бюджету було залучено 3 469 944 грн (4,6%) від загального обсягу фінансування підвищення кваліфікації та 788 018 грн (1,0 %) у рамках міжнародної технічної допомоги (грантів).

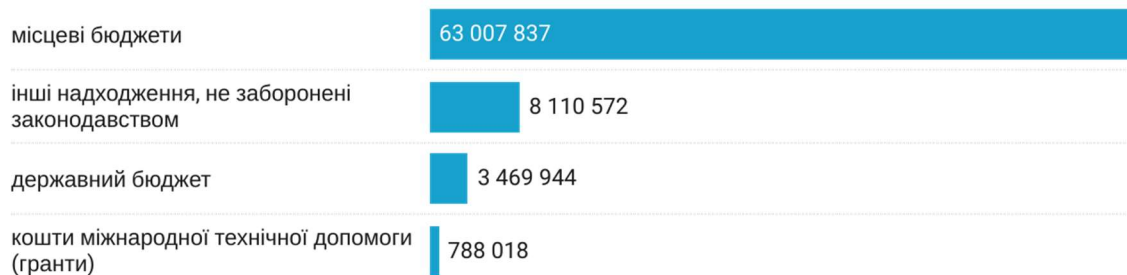

Рис. 19. Загальна структура джерел та обсягів фінансування підвищення кваліфікації у 2021 році, грн

	місцевий бюджет	інші надходження, не заборонені законодавством	державний бюджет	кошти міжнародної технічної допомоги (гранти)
Полтавський РЦПК	4 910 444	91 835		
Київський міський РЦПК	4 494 060	208 385		
Кіровоградський РЦПК	4 337 776	62 831	0	207 459
Волинський РЦПК	4 253 751	669 473	0	0
Запорізький РЦПК	3 744 095	88 143	70 938	0
Миколаївський РЦПК	3 618 537	238 273	0	182 641
Вінницький РЦПК	3 541 109	0	245 242	97 419
Чернігівський РЦПК	3 453 942		189 560	115 830
Київський обласний РЦПК	3 444 420	309 369		
Черкаський РЦПК	3 268 752	33 003		
Івано-Франківський РЦПК	3 193 997	690 973		
Тернопільський РЦПК	3 170 700	114 163		
Рівненський РЦПК	3 146 542	237 935		
Сумський РЦПК	2 683 667	2 845	94 782	0
Хмельницький РЦПК	2 597 614	924 300	0	0
Чернівецький РЦПК	2 581 292	496 319		
Житомирський РЦПК	2 554 790			
Херсонський РЦПК	2 461 044	1 099 989		184 670
Дніпропетровський РІ НАДУ	785 856	2 850	367 576	
Харківський РІ НАДУ	765 449	1 031 299	1 565 500	0
Львівський РІ НАДУ	0	388 200	936 346	0
Одеський РІ НАДУ		1 420 387		

Рис. 20. Обсяги та джерела фінансування у 2021 році за РЦПК та регіональними інститутами НАДУ

Як показано на рис. 20, кошти з державного бюджету на фінансування освітньої діяльності з підвищення кваліфікації учасників навчання отримали Дніпропетровський, Львівський та Харківський регіональні інститути НАДУ, а також Вінницький, Запорізький, Сумський та Чернігівський РЦПК. Також закладами післядипломної освіти додатково залучались кошти програм (проектів) міжнародної технічної допомоги та здійснювалось укладання договорів на надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ

Упродовж 2021 року регіональні центри підвищення кваліфікації, Дніпропетровський, Львівський, Одеський, Харківський регіональні інститути державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, реагуючи на потреби державних органів, органів місцевого самоврядування та запроваджуючи нові підходи до післядипломної освіти, продовжували виконувати провідну роль у національній системі підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Проведений аналіз діяльності РЦПК та регіональних інститутів НАДУ показав, що у 2021 році у порівнянні з 2020 роком кількість учасників навчання зросла на 6,4 %, а обсяги фінансування збільшились на 25 %. Це значно менше, ніж за період 2019-2020 років, адже за цей час кількість учасників навчання збільшилась на 52 %, а обсяги видатків на організацію підвищення кваліфікації зросли на 11,5 %.

У 2021 році фінансування підвищення кваліфікації учасників навчання у РЦПК здійснювалось переважно за рахунок коштів місцевих бюджетів (83,6 % від загального обсягу фінансування), за виключенням Дніпропетровського, Львівського та Харківського регіональних інститутів НАДУ, Вінницького, Запорізького, Сумського та Чернігівського РЦПК, які на фінансування освітньої діяльності отримали також кошти з державного бюджету. Крім того заклади післядипломної освіти залучали кошти програм (проектів) міжнародної технічної допомоги, укладали договори на надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

У досліджуваний період у закладах післядипломної освіти зберігалась тенденція до використання технологій дистанційного навчання в організації навчального процесу. Як результат, у 2021 році за дистанційною формою навчання підвищили кваліфікацію 109 774 особи, що склало майже 93 % від загальної кількості учасників навчання.

У 2021 році заклади післядипломної освіти продовжували приділяти значну увагу розробці спеціальних програм підвищення кваліфікації. Так, кількість розроблених спеціальних короткострокових програм майже на 200 % перевищила кількість нових загальних короткострокових програм. Також закладами післядипломної освіти на 20 % більше було розроблено та затверджено спеціальних професійних (сертифікатних) програм, ніж загальних професійних (сертифікатних) програм. Загалом у звітному періоді за загальними програмами підвищення кваліфікації пройшли навчання 56 452 особи, що на 9 % менше, ніж за спеціальними програмами – 61 614 осіб.

Учасники навчання пріоритетним для себе визначали навчання за загальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації. У 2021 році кількість осіб, що пройшли навчання за загальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації, на 78,6 % більше, ніж у попередньому році. Також важливим для учасників навчання було підвищення кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними)

програмами. Загалом у 2021 році підвищення кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами пройшло 9 926 учасників навчання, що на 46,7 % більше, ніж у 2020 році.

Заклади післядипломної освіти у 2021 році прагнули підтримувати виважений баланс у забезпеченні теоретичної підготовки і розвитку практичних навичок учасників навчання шляхом залучення до навчального процесу фахівців-практиків, представників інститутів громадянського суспільства, експертів програм (проектів) міжнародної технічної допомоги.

Найбільш затребуваними напрямками (темами) підвищення кваліфікації у 2021 році були такі, як запобігання корупції; публічне управління, проєктний менеджмент та планування розвитку територіальних громад; ефективне урядування; місцеве самоврядування; управління персоналом та європейська інтеграція. Водночас, враховуючи військово-політичний стан, що виник в Україні на початку 2022 року, в основу концепції формування тематики програм підвищення кваліфікації доцільно покласти принцип практичної орієнтованості навчання з урахуванням як перспективних соціальних, політичних та економічних чинників, так і індивідуальних потреб учасників навчання, зокрема в умовах воєнного стану та післявоєнний період.

Говорячи про підсумки діяльності закладів післядипломної освіти, що здійснювали підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у 2021 році, потрібно наголосити, що в умовах воєнної агресії з боку Російської Федерації нових викликів зазнає і система професійного навчання. Тому перспективні напрями діяльності НАДС у сфері забезпечення підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад будуть зосереджені на збереженні та посиленні потенціалу та інституційної спроможності системи професійного навчання. Першочерговими завданнями постають:

збереження в умовах воєнного стану мережі закладів освіти, які надають послуги з підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

забезпечення надання якісних освітніх послуг, зокрема через удосконалення інституційних механізмів забезпечення якості професійного навчання, в умовах воєнного стану;

забезпечення спроможності та готовності закладів вищої та післядипломної освіти до розроблення програм підвищення кваліфікації як інноваційних інтелектуальних продуктів для професійного навчання осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану та у післявоєнний період;

залучення кращого іноземного досвіду, його носіїв, зокрема потенціалу міжнародних неурядових організацій, програм (проектів) міжнародної технічної допомоги, для організації професійного навчання в умовах воєнного стану та післявоєнний період.